Oponentský posudek na magisterskou práci

Název práce: O různých věcech pro sbor a orchestr

Amplifikace akordeonu: výzkum a konstrukce vnitřního mikrofonního systému

Studijní obor: Hudební umění - skladba

Autor práce: Raman Zabelau

Vedoucí práce: doc. MgA. Slavomír Hořínka Ph.D.

Oponent: Mgr. Ladislav Horák

Datum obhajoby: 18. 6. 2020

Skladba *O různých věcech* pro sbor a orchestr je na míru šitá prostorám Českého muzea hudby, kde byla také 15. října 2019 v rámci spolupráce University of Liverpool a HAMU v Praze uvedena. Premiéry se zhostil orchestr BERG pod vedením Petera Vrábela a sbor Pražští pěvci se sbormistrem Stanislavem Mistrem. Jedná se o jednovětou kompozici, jejíž vnitřní členění je na tři velké bloky. Orchestr je téměř v symfonickém obsazení, dechové nástroje však pouze po jednom hráči (chybí tuba), je použit větší instrumentář bicích nástrojů. Barevnost partitury je podržena na vokál zpívajícím sborem, který navíc obsluhuje triangly. Skladatel rozmisťuje zpěváky a instrumentalisty na ochozy v patrech a v průběhu skladby mění jejich pozice, čímž dochází k organické proměně zvuku v prostoru. Posluchač tak nabývá dojmu, že je v centru zvukového dění, což je při běžné pódiové situaci těžko dosažitelný efekt. Hudba plyne pomalu, převážně v dlouhých hodnotách, ze kterých se postupně modelují krátké, výlučně diatonické melodické fráze, které se na několika místech partitury dále rytmicky osamostatňují a tvoří tak asynchronní zvukové continuo, určitý druhý zvukový plán kompozice. Zmíněný prvek je také v závěru skladby ve smyčcích použit ryze funkčně v kombinaci s odcházením hráčů mezi diváky do zadní části sálu. Veškeré vstupy sboru i sólistů jsou na vokály, což trefně koresponduje s názvem skladby. Je vidět, že to, oč tu běží, je zvuk v prostoru a významy jednotlivých pasáží si dosadí každý posluchač dle svého. Z partitury je patrné, že využití konkrétního prostoru je pro Zabelova hlavním kompozičním parametrem. Při statickém provedení v běžném pódiovém rozmístění by dle mého názoru skladba ztratila svůj potenciál. Naopak doporučuji využití technických možností točení do stop, mícháním apod. k natočení skladby studiově. Je škoda, že v práci chybí poznámka o výše uvedeném koncertu s odkazem na nahrávku už i proto, že recenze na internetovém portálu OperaPlus byla z pera Lucie Maloveské velmi dobrá.

Teoretická část nazvaná „Amplifikace akordeonu: výzkum a konstrukce vnitřního mikrofonního systému" navazuje na bakalářskou práci autora „ Využití amplifikovaného akordeonu v soudobé hudbě" z června 2017, ze které předkladatel také hojně cituje. Zhodnocuje dosavadní asi dvouletý výzkum zahrnující experimentování s použitím různých druhů mikrofonních vložek pro sestrojení vlastního vnitřního mikrofonního systému označeného autorem jako ZUG-MK1.

V úvodu autor krátce porovnává komerčně dostupné modely mikrofonních systémů, zejména Nalbantov Electronics9 systém (Nalbantov AMP 6S) a Totter - midi7 systém (TM-3-ACOUSTIC) . Právě přesvědčení autora o nekvalitních mikrofonních vložkách zmíněných systémů, a tím způsobenému zkreslení přirozeného zvuku akordeonu, vznikla jeho snaha zkonstruovat nový mikrofonní systém.
Navazující kapitola *Výzkum* porovnává celkem 8 vytipovaných způsobů snímání zvuku akordeonu, od klasických mikrofonů rozličných charakteristik až po více experimentální způsoby využívající sluchátka do uší, či elektromagnetický snímač Tesla z basové kytary. Velkou výhodou pro posouzení výsledků jsou pořízené nahrávky umístěné autorem na internet.
Na podkladě výzkumů autor navrhuje vlastní konstrukci mikrofonního systému ZUG-MK1 včetně technických parametrů a popisu uvedení do praxe a odladění několika prvotních nedostatků. Na základě testování v interpretační praxi a experimentování s různým uchycením/směrováním mikrofonů uvnitř nástroje autor vytvořil čtyři studie využívající některá specifika jeho nového systému. V navazující kapitole *Shrnutí a vize* popisuje nutnost dalšího výzkumu za účelem sestrojení další generace vylepšeného systému ZUG-MK2.

Rád bych při obhajobě práce znal odpovědi na tyto mé úvahy a dotazy:

1. V úvodu autor dává čtenáři předpoklad, že se bude zabývat spíše situací, kdy je akordeon součástí většího ansámblu hráčů a jeho systém si klade za cíl přenést mikrofonním systémem zvuk akordeonu co nejvěrněji. Bohužel v práci nadále chybí výzkum této situace, všechny případy se zabývají pouze oblastí sólové akordeonové hry, což mi přijde škoda. Nabízelo by se např. srovnání dvou nahrávek jedné skladby autorovy formace Zabelov group, kde první nahrávka by demonstrovala ozvučení akordeonu pomocí externích mikrofonů, a druhá nahrávka ozvučení pomocí vnitřního systému ZUG-MK1. Čtenář by si tak mohl lépe porovnat akustické odlišnosti ve zvuku akordeonu v obou případech.
2. Čtyři studie Zabelova dávají tušit, že autora láká možnost proměny konfigurace jednotlivých mikrofonů v systému, a tím možnost následně modifikovat výsledný snímaný zvuk akordeonu. Vzhledem k příslibu dalších výzkumů a konstrukce druhé generace systému ZUG-MK2 se bude muset autor rozhodnou, jakou cestu bude preferovat:
    A. Systém, který co nejvěrněji snímá zvuk akordeonu, nebo
    B. Systém, který umožňuje proměnlivou konfiguraci mikrofonního setupu a hráč tak může ovlivňovat výsledné zvukové parametry.

Oba přístupy mají své klady i zápory a také značně odlišnou cílovou skupinu zájemců, což při případné plánované sériové výrobě a integraci do existujících modelů akordeonů bude hrát důležitou roli.

Hodnocení: Magisterská práce je z kategorie science-based, opírá se o vlastní výzkumy, dokumentace grafická i zvuková je přesná, jsou v ní použity odborné termíny, práci doporučuji k obhajobě a navrhuji nejvyšší hodnocení - A - v její praktické i teoretické části.

V Praze, 5. června 2020

Mgr. Ladislav Horák